

Strandwal met akkers en greppels uit Bronstijd

Middeleeuws veenontginningsgebied

Stedebouwkundig plan voor de nieuwbouwwijk in de Zuidpolder in Haarlem.

Tekening: Wim Bosman

geëxperimenteerd met een zelfbouwproject, is het stedebouwkundig plan gemaakt op basis van de kavelstructuur in de onderscheiden bewoningsperiodes. In het westelijk deel vinden we de Bronstijd-fase terug. Het reliëf van duin en strandwal, door inklinking van het veen nu weer in het landschap zichtbaar, wordt gehandhaafd. De kam van de oude-duinrug wordt geaccentueerd door een pad dat naar de achtertuinen van de huizen leidt. De huidige verkaveling sluit zoveel mogelijk aan bij het oude patroon van akkers en boerderijen. De bovengenoemde rondlopende greppel omsluit een perceel waar een grote (groeps) woning is gepland.

Geboeid

In het oostelijk deel herkennen we de Middeleeuwse fase. De ontwateringsloten stonden in een hoek op de oude greppels uit de Bronstijd en de situering van huizen en tuinen is hieraan aangepast (figuur). Voorlopig treffen we het werk van Bosman slechts aan in Haarlem en omgeving. Maar gezien de enthousiaste reacties, zullen misschien ook elders in het land dergelijke projecten van de grond kunnen komen.

Hoe men ook denkt over de toepassing van beeldende kunst in de gebouwde omgeving, de wijze waarop Wim Bosman kunst en (pre)historie gecombineerd in nieuwe wijken weet te integreren, is zeer verrassend. Het is te hopen dat de toekomstige bewoners dit werk weten te waarderen. En misschien raken zij wel evenzeer als de kunstenaar zelf, geboeid door de manier waarop de mensen vroeger, 'rekening houdend met elementen als zon en wind bewust keuzes hebben gemaakt, ingegrepen hebben en structuren hebben aangebracht.'

* Redactie AGORA

1. Een afbeelding van het ontwerp voor dit pleintje vindt u in AGORA van januari 1988, bij het artikel over de Stichting RAAP op blz. 17.

Er zijn van die boeken, plaatjesboeken veelal, waarvan het haast belangrijker is ze simpelweg te bezitten dan ze daadwerkelijk te lezen. Vaak weet je dat al als je over een eventuele aanschaf staat te twijfelen: 'Het is wel mooi....die prijs....is 't dat wel waard....'. Ben je dan in een gulle bui en wordt het boek aangekocht dan verdwijnt het na één of twee avonden in de kast, de plaatjes bekeken maar de tekst niet gelezen. Dat komt nog wel eens, neem je je voor.

Amsterdam in kaarten

PIETER TER HAAR *

Velen zullen dit gevoel herkennen en met een blik op oneindig om niet in verlokking te komen langs het boek 'Amsterdam in kaarten' (fl 125,-) lopen.¹ Voor kaartenfreaks of mensen met teveel geld, denk je dan maar. Men hoeft echter geen kaartenmaniak te zijn om van dit boek te kunnen genieten. In een vijftigtal korte hoofdstukken wordt de geschiedenis van Amsterdam geschetst. Elk hoofdstuk wordt vergezeld van een schitterende reproductie van een historische kaart. Gelukkig wordt niet alleen ingegaan op de diverse stadsuitbreidingen, die natuurlijk een dankbaar onderwerp zijn om in kaartbeelden zichtbaar te maken, maar worden ook andere thema's behandeld. Zo blijkt Amsterdam in de 17e eeuw al zodanige verkeersproblemen gekend te hebben, dat men moest overgaan tot het creëren van wagenrijke zones, éénrichtingverkeer en grote parkeerplaatsen bij de ingangspoorten van de stad. Ook toen hield men zich al niet aan deze regels. Daarnaast zijn er hoofdstukken over immigratie, epidemieën, suburbanisatie, buitenhuizen, water, enzovoort. De korte hoofdstukken zijn geschreven door een aantal geografen en historici onder redactie van prof. Heinemeijer en Wagenaar; de korte teksten zijn zeer informatief en over het algemeen goed leesbaar.

Fraai beeld

Maar het gaat in dit boek natuurlijk toch hoofdzakelijk om de kaarten. De 50 reproducties in kleur op groot formaat – het boek is groter dan De Grote Bosatlas – van

(delen van) Amsterdam en de omgeving geven een fraai beeld van de ontwikkeling van Amsterdam en van de kartografie. Een aantal kaarten zal bij velen bekend zijn uit het Amsterdams Historisch Museum. Andere, uit het gemeentearchief, van particulieren of uit de kaartenverzameling van de universiteitsbibliotheek van de Universiteit van Amsterdam, zijn veel onbekender. De meeste van deze kaarten zijn ware kunstwerken en getuigen van de faam van de Amsterdamse kartografen. Een van de mooiste kaarten is misschien wel die van de Watergraafsmeer anno 1719. De maker daarvan heeft met zorg alle buitenhuizen van de rijke Amsterdammers weergegeven, inclusief de indeling van de daarbij behorende geometrische Franse siertuinen. Zelfs de boompjes kregen keurig netjes een veegje schaduw mee. Maar ook de vogelvluchttekening van Berlage van diens Plan Zuid is schitterend, net als de oudste kaart van Amsterdam uit 1538 en die van....

Amsterdam in kaarten is al met al een heel mooi boek geworden; een boek om te hebben, te lezen en natuurlijk om te bekijken. Het is een boek voor diegene die zich voortresseert voor Amsterdam, voor kaarten, voor geschiedenis of voor puzzelen.

*Redactie AGORA

1. *Amsterdam in kaarten. Verandering van de stad in vier eeuwen cartografie.* Prof. dr. W.F. Heinemeijer, drs. M.F. Wagenaar (redactie). Uitgeverij Zomer & Keuning, Ede, 1987. De introductieprijs is fl. 125,-; daarna gaat het boek fl 149,- kosten.

